

лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей III Міжнар. наук.-практ. конф. (31 травня–01 червня 2018 р., м. Полтава). – Полтава : Астроя, 2018. – С. 332–337.

2. Клінічне та "кліпове" мислення у лікарів-інтернів/Єхалов В. В., Самойленко А. В., Романюта І. А., Бараннік С. І./Український журнал медицини, біології та спорту – Том 3, № 1 (10).-С.241-244.

3. Самостійна робота студентів на заняттях «Медичної хімії» / Г.О.Сирова, В.О.Макаров, Л.В.Лук'янова, О.О.Завада, Н.М.Чаленко // Сучасні концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах (біологія, фізика, хімія, педагогіка, психологія): матеріали X міжрегіональної науково-методичної інтернет-конференції, Харків, 5-6 грудня 2017 р. / ХНМУ. – Харків, 2017. – С. 104-105.

4. Сирова Г.О. Перші кроки формування медичного світогляду / Г.О.Сирова, В.О.Макаров, В.В.Лапшин // Історична спадщина та сучасні аспекти забезпечення громадського здоров'я в Україні : матеріали науково-практичної конференції з нагоди 140-річчя від дня народження С.А.Томіліна (1877–1952), видатного соціал-гігієніста та демографа, завідувача кафедри соціальної гігієни Харківського медичного інституту, Харків, 25 жовтня 2017 р. – Харків, 2017. – С. 63-65.

5. Чекман І. С., Сирова Г.О., Єрмоленко Т.І., Макаров В.О., Макаров В.В. Пам'ять – важлива складова якісної успішності студентів: приклади міждисциплінарної інтеграції. Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: Матеріали VIII Науково-практичної конференції, присвяченої 210-й річниці ХНМУ та 60-й річниці кафедри медичної та біоорганічної хімії, (Харків, 26-27 травня 2015 р.), – Харків: ХНМУ, 2015, с. 69-72.

6. Сирова Г.О., Петюніна В.М., Макаров В.О., Лук'янова Л.В., Козуб С.М., Тішакова Т.С., Левашова О.Л.,Л.Є.Перетяга, Савельєва О.В., Чаленко Н.М., П.А.Козуб, Присяжний О.В., Синельник В.В. / Підвищення градусу комп'ютеризації - рік роботи кафедри хімії в умовах пандемії Covid-19. Х.: ТОВ Планета-Прінт;, 2021– 108 с.

УДК 616.89:378.14

Скрипніков А.М., Ісаков Р.І., Кидонь П.В., Рудь В.О.
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
З ПРЕДМЕТУ «МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

У статті висвітлюються сучасні інноваційні підходи до підвищення якості самостійної роботи здобувачів освіти вищих медичних навчальних закладів. Окремо аналізується самостійна наукова діяльність здобувачів освіти в рамках студентського наукового гуртка.

Ключові слова: самостійна робота, медична психологія, дослідницька діяльність, студентський науковий гурток.

В статье освещаются современные инновационные подходы к повышению качества самостоятельной работы студентов высших медицинских учебных заведений. Отдельно анализируется самостоятельная научная деятельность студентов в рамках студенческого научного кружка.

Ключевые слова: самостоятельная работа, медицинская психология, исследовательская деятельность, студенческий научный кружок.

The article highlights modern innovative approaches to improving the quality of independent work of students of higher medical educational institutions. The independent scientific activity of students within the framework of the student scientific circle is analyzed separately.

Key words: independent work, medical psychology, research activity, student scientific circle.

Як показують теоретичні та емпіричні дослідження, проведені педагогами та психологами, конструювання та здійснення результативного процесу навчання у

вищій школі можливі лише в тому випадку, якщо здобувачі освіти самостійні, мають високу пізнавальну та навчальну активність, готові до творчої діяльності [1, с. 8; 2, с. 31; 4, с. 26].

Разом з тим, емпіричні дані спеціальних спостережень педагогічних психологів, а також практичний досвід щоденного спілкування зі студентами на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології ПДМУ дозволяють вважати, що значна частина здобувачів освіти активним суб'єктом навчально-пізнавальної діяльності не є.

Саме з цієї причини гальмується встановлення нової парадигми суб'єкт-суб'єктних відносин у ході спілкування викладачів та здобувачів освіти [3, с. 21]. Навіть повна практична реалізація провідної тенденції сучасної реформи освіти у вищій школі (поступове збільшення частки позааудиторних годин в навчальних планах і скорочення часу лекційного викладення матеріалу) не здатна призвести до автоматичної заміни неефективних суб'єкт-об'єктних відносин вельми привабливими суб'єкт-суб'єктними.

Таким чином, викладачеві слід відмовитися від ролі ретранслятора і контролера знань, зайнявши позицію людини, що ефективно керує психічним розвитком майбутнього професіонала, стресоопірного і конкурентного спеціаліста. Більшості здобувачів освіти потрібна реальна допомога у правильній організації розумової активності. Вони не вміють проводити науково-дослідницьку та пошукову роботу, яка є найважливішим засобом для розвитку творчого інтелектуального потенціалу.

Отже, глобальною метою викладача стає розвиток у здобувачів освіти високої навчальної активності, орієнтація молодих людей на евристичні та дослідницькі способи вирішення навчальних завдань, підвищення рівня розумової самостійності, навчальної самоорганізації, розвиток самоконтролю та професійної самосвідомості.

До найбільш ефективних варіантів самостійної роботи майбутніх лікарів слід віднести освоєння нової інформації з використанням елементів програмованого навчання, заповнення таблиць та схем з опорою на необхідні довідкові матеріали, індивідуальне експрес-реферування або конспектування як один з етапів семінарського заняття, що передуює колективному обміну думками з проблем, що були визначені спочатку.

Ми впевнені, що самостійна робота неодмінно повинна включатись у всі аудиторні заняття, а не виконуватись лише у позааудиторний час. Практика викладання предмету «Медична психологія» показує, що здобувачі освіти не готові самостійно працювати і не вміють це робити, не прагнуть глибокого професійного занурення у праці психологів. Не секрет, що питання, які виносяться на семінарські розгляди, попередньо розподіляються студентами, а викладач змушений опитувати охочих відповідати. Сподіватися на повноцінний професійний обмін думками з ключових питань в цьому випадку щонайменше необачно, тому що тільки один, який готується з певного питання, є компетентним, в той час як для інших цілком підходить характеристика профана. В результаті з мовчазної згоди викладача легалізується авральна форма підготовки здобувача освіти до підсумкового модульного контролю, він намагається лише тимчасово запам'ятати, а не засвоїти основну інформацію з дисципліни, «якось» та від «когось» почуту.

Одна з найскладніших організаційних форм прояву самостійності та творчості здобувачів освіти пов'язана із підготовкою ними самостійних дослідницьких робіт.

Аналіз останніх років показує, що роботу у студентському науковому гуртку переважна більшість здобувачів освіти розцінює як не обов'язкову навчальну формальність. Лише 5-10% студентів активно залучаються до такої роботи й розцінюють її як таку, що має самостійну професійну значущість.

Очевидно, що природне прагнення дитини до дослідження навколишнього світу шляхом освоєння та перебудови нових способів діяльності було свідомо «задавлене» шкільними педагогами, які вимагають вивчити «головне» знання без «самодіяльності», заздалегідь визначеним способом.

Як результат, навіть мотивовані студенти-гуртківці не здатні самостійно продумати майбутнє дослідження, скласти план дослідницької роботи, під час дослідження оцінити та врахувати проміжні результати, зробити самостійні висновки. Саме тому ми свідомо розширили лекційне викладення теми, присвяченої проведенню наукових досліджень в медичній психології, що суттєво покращило якість студентських наукових робіт.

Обґрунтування актуальності теми є, зазвичай, в усіх студентів-гуртківців надзвичайно складною проблемою, тому у роботах лише мимохідь згадується актуальність обраної тематики. Вибір та опис об'єкту, предмету дослідження, робочої гіпотези формулюються неточно, сумбурно. Часто студенти-гуртківці не розуміють, що студентська наукова робота – це самостійне наукове дослідження, яке потребує системного розгляду та викладення отриманих теоретичних та експериментальних даних у вигляді науково-статистичного звіту.

Роль наукового керівника – вказати на суттєві відмінності реферативного, у гіршому випадку компілятивного, викладення широкої актуальної проблематики від власне дослідницького розгляду, коли в поле зору потрапляє лише один окремих аспект зазначеної проблеми.

Крім того, науковий керівник докладно консультує студента-гуртківця щодо загальної схеми майбутнього дослідження, зокрема, дає розгорнуті методичні рекомендації щодо здійснення обов'язкових етапів наукової роботи: підготовчого, проведення дослідження, написання тексту, оформлення та презентації.

Таким чином, здобувач освіти повинен чітко уявляти собі структуру та особливості майбутньої роботи, варіанти власних пошукових дій. Тільки в цьому випадку студентська наукова робота істотно підвищуватиме рівень його самостійності.

Методично грамотне керування процесом написання студентських наукових робіт і загальна організація самостійної аудиторної роботи здобувачів освіти є трудомісткою й кропіткою працею для викладача, проте, вона дає вищий освітній ефект, ніж традиційні лекційні, практичні та семінарські заняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько – М.: Педагогика, 1995. – 275с.
2. Захарченко Т. Роль наочності у процесі викладання професійно орієнтованих дисциплін / Т. Захарченко // Вища школа. – 2013. – № 12. – С. 30–38.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості [Текст] / Г.С. Костюк; [упоряд. Г.О. Балл та ін.]. – К. : Радянська школа, 1989. – 108с.
4. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко – М.: Академия, 1998 – С. 26-27.